

**ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ГІБРИДІВ СОНЯШНИКУ
ВІД ФІРМИ «SYNGENTA»**

При вирощуванні соняшнику за інтенсивною технологією краще використовувати гібриди, а не сорти, хоча олійність більша саме у сортів. Потенціал врожайності гібридів першого покоління складає 50-60 ц/га. За тривалістю вегетаційного періоду сорти та гібриди соняшнику поділяють на скоростиглі (80-100 днів), ранньостиглі (100-120), середньоранні (110-130), середньостиглі (120-140 днів) і середньопізні (більше 140 днів). За кордоном гібриди соняшнику розділяють на групи стиглості за тривалістю періоду цвітіння – досягання. Сьогодні впроваджені у виробництво гібриди соняшнику, в яких тривалість періоду цвітіння – досягання становить 20-24 дні, що і вплинуло на розширення ареалу вирощування соняшнику в північних районах нашої держави.

Скоростиглі гібриди: фірми «Піонер» – PR62A91, PR62A91; фірми «Лімагрейн» – ЛГ 54.12; Одеський 149, Харківський 49, Еней, Ранок, Чумак, Тіса; ранньостиглі гібриди: фірми «Syngenta» – НК Роккі, Казіо, Санлука РМ (Савінка ПР), НК Сінгі; фірми «Піонер» – PR63A86, PR63A40, PR63A90; фірми «Лімагрейн» – Ідальго; фірми Євраліс «EURALIS» Франція – Ягуар, Атланта та ін.; середньоранні гібриди: фірми «Syngenta» – НК Делфі, Арена ПР, Санай, фірми «Піонер» – PR64A63, PR64A71, PR64E71; фірми «Лімагрейн» – Мегасан, С70165, Тунка придатний до ноутіл, ЛГ 56.35 та ін.; середньостиглі гібриди: фірми «Syngenta» – НК Бріо, Опера, НК Конді, НК Ферті, НК Неома; фірми «Піонер» – PR64A83, PR64A89, PR64E83, фірми «Лімагрейн» – Римісол та ін.; середньопізні гібриди: фірми «Syngenta» – НК Армоні, НК Камен, Мелдімі; фірми «Лімагрейн» – ЛГ 56.69КП, ЛГ 56.65 кондитерський тип.

Метою наших досліджень було встановлення порівняльної продуктивності гібридів соняшнику від фірми «Syngenta» в умовах чорноземних ґрунтів Лісостепу, характеристика яких наступна.

Гібрид НК Конді – належить до лінолевих середньостиглих класичних гібридів. Рекомендований для олієпереробних підприємств як один із найбільш високоврожайних гібридів з високим вмістом олії – до 54 %. Гібрид належить до інтенсивного типу з відмінною енергією початкового росту та високим потенціалом урожайності (від 40 ц/га). Найкращу віддачу забезпечує на родючих ґрунтах. Адаптується до різних видів обробки ґрунту, в умовах України частіше використовується традиційна технологія обробки. Тривалість вегетаційного періоду складає 116-125 днів. На початку вегетації гібрид НК Конді має високий рівень росту. Висота рослини коливається від 150 до 170 см. Наприкінці вегетації стебло рослин на вигляд здорове, без пошкодження хворобами. Проявляє високу стійкість до різних небезпечних хвороб: фомопсису; склеротинії (біла гниль); фомозу; сірої гнилі. Рекомендована

густота стояння на момент збирання: зона достатнього зволоження – 55-60 тис./га; зона нестійкого зволоження – 50–55 тис./га; зона недостатнього зволоження – 40-45 тис./га.

Гібрид НК Бріо– середньостиглий, високоврожайний гібрид соняшнику інтенсивного типу вирощування, напрям – олійний (вміст олії – до 52%), один з популярних гібридів у світі. Тип гібриду – простий. Вегетаційний період складає 110-120 днів. Висота рослин – 150-170 см. Найраніший гібрид у своїй групі стиглості. Досить пластичний до терміну сівби. Гібрид має сповільнені темпи росту на початкових етапах. Він адаптований до вирощування за класичною технологією. Стійкість гібриду НК Бріо до хвороб та стресових факторів наступна: до вовчка рас А–Е, толерантність до фомопсису – 8 балів, до склеротиніозу кошика – 8 балів, до склеротиніозу стебла – 8 балів. Рекомендована густота стояння на момент збирання: зона достатнього зволоження – 55-60 тис./га; зона нестійкого зволоження – 50-55 тис./га.

Гібрид НК Делфі– середньоранній. Напрямок використання – олійний, олійність – 50-52%. Тип гібриду – простий. Вегетаційний період складає 108-112 днів. Висота рослин – 160-180 см. Потенціал врожайності – 5,1 т/га. Має підвищену стійкість до вилягання. Стійкість гібриду НК Делфі до хвороб та стресових факторів: до вилягання – 9 балів, толерантність до фомопсису – 9 балів, до склеротиніозу кошика – 8 балів, до склеротиніозу стебла – 8 балів. Адаптований до вирощування за класичною технологією в усіх зонах вирощування на території України. Рекомендована густота стояння на момент збирання: зона достатнього зволоження – 45-50 тис./га, зона недостатнього зволоження – 35-40 тис./га.

Гібрид НК Армоні – середньопізній. Потенціал врожайності – 5 т/га. Напрямок використання – олійний (50-55 %). Тип гібриду – простий. Вегетаційний період складає 116-120 днів. Висота рослин – 140-170 см. Має добру енергію початкового росту. При вирощуванні застосовують традиційний обробіток ґрунту. Позитивно реагує на родючі, добре удобрені ґрунти. Погано витримує загущення посівів та вимагає додержання сівозміни. Забороняється вирощувати після бобових культур та ріпаку. Стійкість гібриду НК Армоні до хвороб та стресових факторів: до стресу – 8 балів, до вовчка рас А–Е, толерантність до фомопсису – 8 балів, до фомозу – 8 балів, до білої гнилі – 8 балів. Рекомендована густота на час збирання: Лісостеп – 45–50 тис./га, Степ – 35–40 тис./га.

Гібрид НК Казіо – середньоранній, класичний, екстенсивного типу розвитку (за несприятливих умов не знижується врожайність, як в інтенсивних). Напрямок використання – олійний (50%). Вегетаційний період – 100-108 днів. Висота рослин – 250 см. Має високі темпи зростання на початкових етапах органогенезу. Врожайність – 40 ц/га. Можливе вирощування за мінімальної та нульової технологій обробітку ґрунту. Рекомендується дотримання сівозміни (не розміщувати після бобових культур). Не рекомендується вносити високі дози азотних добрив та вирощувати на полях з високим інфекційним фоном фомопсису. Стійкість до посухи (9 балів), стійкий до вовчка рас А–Е, хороша стійкість до білої та сірої гнилей, задовільна до

фомопсису. Серед гібридів Сингента має найвищу посухостійкість. Це дозволяє сіяти його в таких регіонах країни, де вирощування інших гібридів утруднено (південні степи з жарким кліматом). Рекомендована зона для вирощування: Лісостеп, Степ.

Завдяки інноваційним селекційним досягненням соняшник компанії "Сингента" є визнаним еталоном урожайності, технологічності та олійності у поєднанні з відмінною стійкістю до посухи та хвороб. Більшість гібридів компанії "Сингента" невимогливі до умов виробництва. Для них підходять традиційні технології, рекомендовані для відповідних регіонів. Але кожен гібрид соняшнику має свої особливості, що дає змогу сільгоспвиробнику підібрати найбільш оптимальний асортимент для отримання максимального прибутку. Отже, гібриди компанії "Сингента" можна умовно поділити на три категорії: **інтенсивного типу** – гібриди з найбільшим потенціалом урожайності, але вимогливі до умов вирощування. Ці гібриди максимально реалізують свій потенціал при дотриманні всіх технологічних вимог. До них належать НК Долбі, НК Бріо, НК Конді, НК Неома, НК Ферті, Тутті; **помірно інтенсивного типу** – гібриди з високим потенціалом урожайності, яку можна отримати не за найсприятливіших умов для культури. Ці гібриди, на відміну від гібридів інтенсивного типу, помірно вимогливі до агрофону і не допускають різкого зниження врожайності за невідповідності агрофону їхнім вимогам. Водночас, вони чутливо реагують на покращений агрофон. Це такі гібриди, як Савінка, НК Рокі, НК Фортімі, Арена ПР, НК Алего, НК Делфі, НК Армоні, Санай; **помірно екстенсивного типу** – гібриди, які за несприятливих умов (бідні ґрунти, малі дози добрив, погані попередники тощо) не знижують урожайності так, як інтенсивні гібриди, але й потенціал урожайності у них нижчий, ніж у вищезгаданих гібридів. До цього типу належать Джазі, Трістан, Опера ПР, НК Камен, Казіо.

Отже, кожен гібрид соняшнику унікальний, він має свій набір характеристик, який дає змогу отримувати врожай за певних погодних умов та агротехніки. Відтак для запобігання ризиків, залежно від умов вирощування, рекомендується вирощувати 3-4 гібриди з різними характеристиками. Оптимальна густина стояння рослин перед збиранням є на рівні 45-50 тис. рослин/га. При вирощуванні соняшнику під час загрози посухи густоту стояння рослин слід знизити до 40-45 тис. рослин/га. Стійкі до вилягання гібриди добре переносять щільність рослин до 60 тис. рослин/га.